I. évfolyam 1873. 31-ik szám. B.-Gyarmat, augusztus 3.

Előfizetési feltételek:
Egész évre . . . . 6 ft. —
Fél évre . . . . . 3 ft. —
Évnegyedre . . . . 1 ft. 50 kr.
Előfizetni lehet, csupán a kiadó hivatalban B.-Gyarmaton.
E lap szellemi részére s a nyilttérre vonatkozó minden közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

NÓGRÁDI LAPOK

politikai, társadalmi és közgazdászati hetilap.

Hirdetések díja:
Öt hasábos petit sor . . . . 5 kr
Bélyeg minden beiktatásnál . . . 30 kr
Nyilt tér garmond sora . . . . 20 kr
Hirdetéseket fölvesz a kiadó. Nagyobb és többszöri hirdetések jutányosan eszközöltetnek.
Előfizetési pénzek, reclamátiók és hirdetések a kiadóhoz intézendők.

B.-Gyarmat augustus 2.

(—rm—) Daczára azon nagymérvű, hogy ne mondjam páratlan előhaladásnak, melyet nemzetünk az utolsó évtizedekben a művelődés terén tett, s azon lelkes törekvésnek, melylyel a tudomány és művészet érdekeit jobbjaink, ma már nemzeti kormányunkkal vállvetve felkarolni igyekszenek: a tudomány és művészet iránti érzék, szélesebb körökben, a nemzet nagy többségénél kellőleg kifejtve, de még nagy részben felköltve sincs.

Nálunk a tudomány távolról sem hat vissza oly mérvben az életre, mint ezt a szerencsésebb nemzeteknél előnyösen tapasztaljuk, annál kevésbbé lőn uralgóvá a tudományos szellem, melynek hiánya pedig nehezen legyőzhető akadályul szolgál a magasabb műveltség általánositásának különben is nehéz munkájában.

Nem lehet tagadni, hogy nemzetünk bizonyos osztályainál a művelődés iránti vágy élénk, de e vágy vajmi hamar kielégül s inkább a látszat, a külmáz, mint a mélyebben rejlő való felé irányul, innen a felületesség s az alaposan képzett egyének csekély száma a szakmák bármelyikében.

Pedig a tudomány és művészet általános érdekein kivül sajátlagos viszonyainknál fogva, még más érdekek is elengedhetlenül parancsolják, hogy birtokába jussunk azon fegyvernek, melyet a tudomány hatalma kölcsönöz s javunkra használjuk azon erőt, melyet az általánosabb műveltség magában rejt, mert csak ezek segélyével biztosithatjuk állami és nemzeti létünket, ellensulyozhatjuk a nagyobb nemzetek amalgamisáló befolyását, s olvaszthatjuk be, menten az erőszaknak még csak látszától is, a velünk együtt élő kisebb nemzetiségeket, vagy legalább mindenkorra kérdésen kivül helyezzük haegemoniánk jogosultságát.

Mindezeket szem előtt tartva, lehetetlen melegen nem üdvözölnünk a közoktatásügyi ministernek a tudományos és művészeti czélú egyletek és múzeumok alakitása, és támogatása tárgyában a törvényhatóságokhoz intézett s alább közlött körlevelét.

Vannak megyék s különösen városok, hol e körlevél már létező, sőt megizmosodott egyletekre, szépen rendezett könyvtárakra s muzeumokra talál, nem igy nálunk, nem Hontmegyében, hol még csirájában sem lehet ily nemű törekvésekre akadni, sőt az azokat létesiteni hivatott elemek is vajmi gyéren vannak.

Kétszeresen szomoritók e mostoha körülmények, ha a pártoskodás zsibbasztó hatását hozzá vesszük, melyeknek káros társadalmi befolyását nem lehet nem éreznünk.

Mindamellett kicsinyhitűség lenne legalább a reményt nem táplálni hogy e lelkes felhivás nálunk is élénk viszhangra találva, nem fog nyom nélkül elhangzani.

Részünkről készséggel nyitunk tért az eszmecserének, hogy igy egy minden párttekintet kizáró szellemi mozgalmat keltve, nemzetünk culturális haladásának előmozditásában, mi is erőnkhöz mért részt vehessünk.

Merész inditványok.

VII. Ha magyarok vagyunk, legyen a nevünk is magyar.

Micsoda akadékoskodás ez megint „Csalomádés"-tól? (Ily névvel tisztelt meg engem legalább az Ipoly „Csalomjai" helyett; s ő ebben tetszik magának! Boldog együgyűség!)

Persze hogy akadékoskodás; a mennyiben felakadok azon, hogy most midőn — hála a „közösügyes államszerkezetnek", — nemzeti nyelvűnk visszanyerte ősrégi jogait, — midőn a legelső magyar ember: a király és a legelső magyar asszony a királyné nemcsak a költő sovár sejtelmeiben, de a valóságban is megfelelnek ama magasztos hivatással egybekötött czimnek, midőn Budától nyugatnak Bécsig, keletnek a havasalföldig, a magas kárpátoktól az mély Adriáig Árpád nyelvén hangzanak szerte a törvények, és nincs ember, aki, legyen bármily nemzetiségű, erkölcsi kötelességének s minden érdekeibe benyúló szükségességnek ne tartaná magaévá tenni a századok viszontagságai után uj életre kelt nemzet hivatalos nyelvét; midőn a diplomatiai szerződések, melyeket kormányunk a világ minden nemzeteivel köt, magyar szövegben is hirdetik a magyar nép és állam érvényét tengeren innen, a tengeren túl; midőn Europa ez idő szerint leghatalmasabb császárságának, a 40 milliónyi művelt német népnek magaslelkü fejedelmi asszonya, hogy nemzetünk iránti rokonszenvének adjon kifejezést, királyi társnőjétől oktatást vesz nyelvünkben, hogy ministerelnökünket s igy államiságunk első képviselőjét magyar szavakkal üdvözölhesse; midőn a világ összes birodalmai értelmisége és szellemi s anyagi nagyságának nemzetközi választott birái, történelmünkben oly rendkivüli szerepet játszott s annyira magyar jellemű Rákóczy indulója mellett lelkesednek; s magyar éljenekkel reszkettetik meg a hazai léget; — midőn akadémiánk távol világrészekben megválasztott kültagjai kiváló megtiszteltetésnek tartják nemzetünk szellemi vivmányainak lehetni részeseivé, s nemzeti nyelvünkön intézik hozzánk köszönő irataikat: midőn még az alig ösmert távol Japán küldöttei is magyar szavakat, magyar hangokat tanulnak be, hogy nyelvünkön fejezhessék ki nemzetünk iránti hódolatuk értékes adaját, — egy szóval midőn a gondviselés kedvezése és saját erélyünk által annyira vittük dolgunkat, hogy a magyar név tiszteltté, a bájos magyar nyelv melynél szebb, lágyabb, olvadékonyabb s egyszersmind erőteljesebb egy sincs az egész föld kerekségén, midőn mondom e nyelv ösmeretének megszerzése nemes vetélkedés tárgya lőn egyik világsarktól a másikig, midőn még városaink utczáinak, tereinek idegen nevezetei is uj keresztségen mennek át, s hirdetik a régi és uj dicsőséget: ekkor — szánandó ellentétképen, — azt kell tapasztalnunk hogy saját hazánkfiai közül igen számosan, kiket különben magyar érzelem lelkesit, s kik büszkék arra, hogy a közhaza iránti szeretetben magukat senki által felülmúltatni nem engedik: folyvást viselik a német vagy más idegen hangzású nevet! — Nem akarok az egész házára vonatkozolag kiterjeszkedni jelen szerény megjegyzéseimmel. — ámbár az eset és indok, mely szavaimat sugalja, mindenütt ugyanaz, — de mivel a tér mely rendelkezésemre áll, sokkal korlátoltabb, semhogy a messze távolban is viszhangot kelthetne, szoritkozom e felszólalásommal különösebben saját megyénkre, s intézem azt e megye és még különösebben e székváros derék lakóihoz, egyszerűen inditványozván, hogy: más anyi hazai polgárok példája szerint, azok, akik köztünk még idegen neveket viselnek, nyilvánitsák hazafiui érzetüket az által is: hogy váljanak meg a rájok tapadt schwarz, gelb, blau, weisz, róth, klein, grósz, berg, burg, waiser, reiser, elfer, welfer, mayer, breier, erger, berger, iezki, fiezki s egyéb csodásnál csodásb családi neveiktől és válasszanak helyette, tetszésük szerint, jó magyar neveket. Hiszen ez nem kerül semmibe, még csak taksát sem kell fizetni érte; és ha valaki ily határozatra tökélvén el magát, a választandó név tekintetében netalán tánácsra volna szüksége, keressék fel azt, akihez e részben bizalmuk van, és megvagyok győződve, hogy senki sem fogja közölük a megkeresőtől jóakaró utbaigazitását megtagadni. — Azon aggodalom eloszlatására, hogy az iparüzlettel és kereskedelemmel foglalkozók firmája a névváltoztatás által netalán hátrányt fogna szenvedhetni, utalok arra, hogy ezen aggodalmat a gyakorlati élet már is váltig megczáfolá s hogy akit még is ily scrupulusok bántanának, irja oda zárjel közé egy ideig a régi nevet is; a világ azonban igen tanulékony, s akinek valóban solid az üzlete, megtalálják és respectálni fogják a firmáját az uj név alatt is. —

Miután a mondottak megvalósitására minden további fejtegetés szükségtelen, azzal zárom soraimat, hogy ha találkoznának is akik a szőnyegre hoztam jelen inditványom miatt netalán akadékoskodónak fognának nevezni, ezekkel nem gondolok, meglevén győződve hogy sokkal többen vannak azok akik e felhivást méltányolni fogják.

Csalomjai.

Az Ipoly folyó szabályozásáról.

(Vége.)

A fentebb ajánlottam szabályozási terv, nézetem szerint leggyakorlatibb módja, a nedves évszakok vizbőségének felfogó tavak (reservoirs) általi kivitelével, a szabályozandó 20 mérföldnyi hosz 10 □ mérföldnyi területen, éghajlati viszonyainkat is javitjuk, nem csak az áradások több hetekig tartó, az állati tenyészetre elvitázhatlanul károsan ható kipárolgása elháritásával, de a körülbelül 10 □ mérföldön szétszórva fekvő tavak' felpárolgása a léggel vegyülvén, a forró évszak száraz-meleg levegőjét a növény- és állat-életre kedvezőbb viszonyuvá, vagy nedves melleggé változtatja, és ez által a gazdák előtt eléggé ismeretes, ugynevezett „hőütés" esélyeit is kevesbitik, —

ezen közvetett hasznonnál azonban még közvetlenebb, kézzelfoghatóbb, államgazdászatilag is fontos, a mennyire egy uj eddig nem lévő jövedelmi forrás, tehát uj adóalap megállapitása lehetőségének adatik lét, — a felfogó tavak (bassis) haltenyésztő üzdékké alakitása által, —ezeknek tehát első elkészitését a fontos, nagy jövőjü jövedelmi forrás tekintetbe vételével kellend foganatositani, — és ehez különösen vidékeink hűs tiszta hegyi forrásai, nagy sikert igérőleg kinálkoznak, a mennyire tudjuk hogy a nagyobb értékü kemény husu halak, csuka, fogas, pisztráng, — a keménytermészetű, tiszta, hűvös vizekben tenyésznek, — oldal völgyeink forrás vizei pedig ép ilyenek, —

a mesterséges haltenyésztés államgazdászati fontossága, ennek kistökével, nagyjövedelmi forrásává lehetőségére, e téren tekintélynek ismert szakférfiak avatottabb tollából eredett czikkekben, az országos napisajtó, már több izben iparkodott felkelteni a nagy közönség érdekeltségét, nem lehet tehát, se az alapul vett tárgy, se e lap szükköre természeténél fogva, e jövedelmező iparág tárgyalásába bővebben beleeresz-

kedunk, — csak egyedül saját gyakorlati tapasztalataink egynémely adatainak közlésével, tervezetünkben a mesterséges haltenyésztés csalhatlan jövedelmi forrásnak elfogadhatóságát igazolni. — közlésével azon ténynek, hogy Nyitramegye holicsi uradalmában a kincstárnak, háromezer alaptőkével alakitott évi 5—600 frt kezelési költséggel fentartott mesterséges haltenyészete 4—5 ezer, a tatai gróf Eszterházi diszkertjének halastavai, a tenyészetet különös ápolás által elő nem segitve 2—3 ezer frt váltakozó évi tisztajövedelmet ád, — mig saját megyénkben Jenőn 1860 évben, ezen birtoknak a jelenlegi tulajdonos birtokos által történt átvételét megelőzőleg az eddigi bérlő bérletidejének megszűnte utolsó hónapjaiban a jenői tó halászatát 600 frtért bérbe adta, volt alkalmam ezen bérlőkkel az időben találkozhatni, kiknek egyhangú nyilatkozataiból tudom, hogy két hónap alatt 200 mázsa halnál több jutalmazta vállalkozásukat, melyet ehez készült edényekben élve szállitották Váczra, ha a befektetett munka és szállitási költségeket levonjuk, másaját 30 frtra számithatjuk és ez 6000 frt tekintélyes összeget ád, ott hol a tenyészet szinte csak a természet szabad müködésére van hagyva, — annál szebb jövőt és jövedelmet igér művészi tenyésztéssel, — melyet mintthogy vizkezelő személyzetet folyam és tóőröket, ugyis rendszeresiteni kellend, ezek mellesleg minden költségtöbblet nélkül szinte végezhetnek.

a nemes haltenyésztésének van azonban egy nagy ellensége, — és ez az iszap. — e czélból, és sok mindenféle alkalmakkor mások által is eléggé kitüntetett más nagyfontosságú okok, — de különösen a vizfelfogó tavak, és levezető csatornak évi fentartási költségei szempontjából nem lehet eléggé hangsulyozva sürgetni, a kopár, jelenleg még legelőnek is alig használható hegyoldalak befásitását, — mert e kopár magaslatokról lezajló csapadék eredményét, ezen tavaknak lévén rendeltetésük keblükbe fogadni, igen természetes következése a viz nyugalombani jöttének, az idegen elemektőli megválás, és ez által a tavak és csatornák ürméretei be és feltöltése, — melyeknek évenkinti eltávolitása, nagy, a fentartást szaporitó költséget okoz. —

A törvényhatóságok jogkörébez tartozik, ezen az illető birtokos tulajdonosok jól megfontolt érdekökkel megegyező rendszabály megalapitása, — ennek a foganosittás lehetősége mellett, határozottan megszabott éveken át, de mulasztás esetében kényszerrendszabálynak kellend lennie, — és még azon felül a szabályozási társulatnak, saját érdekei védelmezhetése szempontjából, törvényhozásilag azon jog biztositandó, hogy a befásitó rendszabályt nem foganositó tulajdonos birtokrészét, részben vagy egészben, a mennyire annak elhanyagolásából a műépitményekre káros következés háramlik, kibecsültethesse, és becsáron tulajdonává téve befásithassa. V.

Az ipolyszabályozás tárgyában.

jul. 20 an tartott értekezlet.

Veres Pál alispán rövid beszéddel nyitá meg az értekezletet. Élénken ecsetelő azon roppant károkat, melyeket az Ipoly folyó utóbbi időkben még csekélyebb esőzések következtében is okozott, elannyira, hogy e termékeny vidék már-már a nyomor szinhelyévé lön. Eddig a törvényhatóság igyekezett elejét venni a bajnak egyes malmok levágatása által, de ez, mint a törincsi malom példája tanúsitja, nem elegendő a baj elháritására, itt müszaki intézkedésekre s munkálatokra van szükség, minélfogva a megyei bizottmány a jelen tanácskozmány egybegyüjtését határozta, hogy a teendő intézkedések tüzetes tanácskozás tárgyává tétessenek, miután csak igy remélhető, hogy ezen ügy a megérés stádiumába jön. Üdvözölvén a szép számmal, (mintegy 50—60-an) egybegyülteket s különösen a megjelent hontmegyei birtokosokat az értekezlet elnök és jegyző választására hivta fel.

Elnökül Forgách Antal gróf, jegyzőül Harmos Gábor választatott meg.

F o r g á c h A n t a l g r ó f nem kiván nagyszerü munkálatokba kezdeni, de az áradásoktól mi hamarább s minél olcsóbban megmenteni az Ipoly völgyét tartja a fő s egyedül helyes ösvénynek.

H u s z á r L á s z l ó. A czél egy, de az ahoz vezető utak különbözők lehetnek, nekünk úgymond, a legsistematikusabb eljárást kell követnünk s a mit teszünk a törvény alapján tegyük. A költségektől visszariadni nem szabad, mert a legnagyobb kiadás is csekély, ha vissza jön, mig egyetlen garas kiadása is pazarlás, ha nem gyümölcsöz.

Helyesen csak mérnöki munkálat alapján indulhatunk ki, jelenleg csak elveket mondhatunk ki s aláirási iveket kell nyitnunk, az előleges költségekre, hogy jövő alkalommal már az elháritandó akadályokat feltüntető mérnöki munkálat képezze tanácskozásunk alapját.

A társulat megalakulása után az előleges munkálatokra a kormánytól 35 évi törlesztés mellett kaphat pénzt, mely jóteményt igénybe nem venni érdekeink szem alól téveesztése lenne.

L a s z k á r y M i k l ó s. Köszönetét fejezi ki hogy az értekezletre a honti birtokosok is meghivattak, s fejtegetvén a szabályozás mivemüségét, ajánlá az ideiglenes szabályozás felkarolását, s inditványozza, miszerint Nógrád és Hont megyék közös bizottságot küldjenek ki, mely szakértők közbenjöttével vizsgálják meg a vizlefolyás akadályait s terjesszenek be véleményt azok elháritásának módozata iránt.

O t t l i k Á k o s, noha a társulattá alakulásnak elkerülhetlen szükségét látja, de addig közigazgatási uton kiván a bajon lehetőleg segiteni, s azért pártolja Laszkáry inditványát, azon kikötéssel, hogy a bizottság munkálatát legalább jövő sz. György napig készitse el.

H u s z á r L á s z l ó figyelmezteti az értekezletet, hogy vajmi csekély az, mit közigazgatási uton végre lehet hajtani, legfelebb a malmok levágatását lehetne eszközölni, ami azonban előre láthatólag nem elég, s ha csak keresztvágások szükségesek, már hatóságilag nem mozdulhatunk; miután kisajátitási kérdések merülendnek fel amit már csak társulat utján lehet megoldani. —

B e n i c z k y G y u l a időelöttinek tartja jelenleg meghatározni a teendőket, jelenleg csak a küldöttség iránt kell határozni, melynek jelentéséből ki fog tünni, vajjon lehet-e közigazgatásilag, vagy csupán társulat utján a bajon segiteni.

K ö v y T i v a d a r nem hiszi, hogy a bajon a malmok levágatásával segitve lesz, s miután a megyei mérnökök tul vannak halmozva teendőkkel, egy elismert szaktekintélyre kellene a munkát bizni, mely a főtervvel kapcsolatban az ideiglenes teendők iránt tervet nyujtana s a munkálat költségeit aláirás utján kellene fedezni.

R e m é n y f y J ó z s e f azt véli, hogy a megyei bizottmány, midőn ez értekezlet összehivását határozta, kimondani látszott hogy administrativ uton a bajon nem lehet segiteni s bizonnyára az 1871 XXXIX. t. cz. értelmébenohajtá, hogy ezen értekezlet eljárjon, vagy is az érdekelt birtosok társulattá alakuljanak.

K a c s k o v i c s K á r o l y az értekezlet kiküldetésének eredetéből indulván ki, az ideiglenes intézkedések mellett van, mert fél, hogy a nagy tervekkel megbuktatjuk a czélt, a nagy költséggel elriasztjuk az érdekletteket, a malmok eltávolitása első teendőnek tartja s e részben közigazgatásilag kiván eljárni.

F o r g á c h A n t a l g r ó f szerint annal könnyebben fogunk czélt érni, minél egyszerübben fogjuk föl a kérdést, feladatunk ideiglenes intézkedések által, közigazgatásilag segiteni a bajon, s ha ez nem leend elég, később küldjünk ki bizottságot, mely kikutatandja az akadályokat s akkor meglátjuk szükséges-e társulattá alakulni, a bizottság véleménye kiterjedhet a gyökeres orvoslás módozataira is.

A l g ö v e r M i h á l y, S z i l á r d J á n o s, B o d n á r I s t v á n pártolja Huszár inditványát, S o m o s k e ö y J á n o s s B e n i c z k y G y u l a Laszkáryét.

J e s z e n s z k y D a n ó Laszkáry inditványát azon bővitéssel fogadja el, hogy a kiküldendő bizottság a végleges és systemathicus szabályzás tekintetéből is adjon véleményt

E l n ö k egybefoglalva az érvényre emelkedett nézeteket a többség helyeslése mellett következő határozat kimondásával zárta be az értekezletet:

K é r e s s é k f e l N ó g r á d m e g y e a l i s p á n j a, h o g y H o n t m e g y e a l i s p á n j á v a l m a g á t é r i n k e z é s b e t é v e, e g y v e g y e s b i z o t t s á g a l a k i t á s á t e s z k ö z ö l j e, m e l y s z a k é r t ő k k ö z b e j ö t t é v e l j e l ö l j e k i, a z I p o l y v i z é n e k l e f o l y á s á t g á t l ó a k a d á l y o k a t s a z o k e l h á r i t á s á n a k m ó d o z a t a i t, e g y s z e r s m i n d a d j o n v é l e m é n y t a v é g l e g e s s z a b á l y o z á s i r á n t.

Ez a világ forgandó.

Motto: Mitibus cæunt inimitia, — — Serpentes aribus geminantur tigribus agni
Horác z.

Aki nem hiszi, olvassa meg a balpárti lapokat, melyek egy hét óta csak úgy áradoznak a loyalitástól a koronás király és közös ügyek iránt. — Micsoda, kiált fel Csernátony aki Tiszával és többi balpárti társaival együtt közösügyes kormányra szeretne jutni, kiált fel mondom a szélsőbaliakra toppantva az Ellenőr júl. 25 iki számába: „Nem fogadtuk-el a az alapot! (már t. i. a közösügyes kiegyezési alapot) hát ugyan min áll egész működésünk? Hát ugyan miként mikor és mire jött haza Irányi Dániel tisztelt barátom? Nem a kiegyezés folytán 1867-ben megkoronázott alapon? Simonyi Ernőt nem is kérdem, mert hiszen ő már 1865-ben akart haza jönni s irt is salvus conductus végett . . . .

KELETI VÁZLATOK

Irta: GRÓF FORGÁCH SÁNDOR.

(*Mutatvány.*)

A memphisi gúlák Kairóhoz közel két oldalon terjednek el. Nevezetesek a gizehi gúlák s ezek közt a Cheopsz féle, tehát fő leg ide törekedtünk, habár ujabban meglévén vizsgálva a többiek is, látogatásuk nem jár nehézségekkel. Cheopsz gúla magassága 460 láb; alapja, vagy is legalsó lépcsője 740 láb hosszú mind a négy oldalán; köbtartalma 75—80 millió köbláb; e szerint tehát annyi követ tartalmaz, hogy abból egész Francziaország körül, egy öl magas s egy láb széles falat lehetne épiteni. Mások azt is mondják, hogy beleférne a római szent Péter temploma. A gúla messziről simának látszik, de közelebb érve, látjuk, hogy lépcsőzetet képez. (A Cheops gúla 207 lépcső; a lépcsők csaknem 2—2', láb magasak.) Azonban eredeti alakjuk sima volt; még Herodot (Kr. e. 460 évvel) igy látta őket. Hanem a gúlák e fényes gypsz (?) fedezetét később kitörték, s részint épitkezésekre elhordták, részint ott hevernek azok most is a homokba süppedve. Épitették 3400 évvel Kr. U. születése előtt, a mint azt a tudósok a leolvasott képiratokból meglehetős biztossággal állitják. A mint a forró homokban a gúlához értünk, nagy sereg beduin kamasz fogadott, kik mind ajánlották szolgálataikat, kifeszitve erős izmaikat. Utitársaim a 24 foknyi melegben nem akartak mindnyájan telmászni a gúlára, de Csik János pajtásom, a két herczeg és Ledebur gr. elszántuk magunkat a fáradalomra, aminek elmulasztását egész életemben bántam volna. Ép előttünk jött le viháncolva két europai nő, s mi férfiak, kik a Caracalla fürdőinek romjain járkáltunk, nem szégyenlet ük a nehézségeket fontolgatni. A mi könnyű, az a hitványokra bizatott. (!) A gúla megmászása nem kis föladat fogna lenni, s a szédüléshez hajlandó nem is merényelhetné, ha az arab fiúk nem segitenék. Igy azonban egy egy markos fellah megfogja kezeinket, a harmadik hátulról is tol; s csak ugy ragadják az embert föl, alig 10 percz alatt. Vezetőink erősen siettek, egymással vetélkedve. Az ut közepén W. Ernő herczeg elájult a nagy hőségtől. A vezetők legott leszedték felső ruháját, vizes kendőkkel borogatták, s beduintól nem várt gyöngédséggel bántak vele, mire azonnal magához tért. No de volt azután lárma a baksis miatt, mert mindenki állitotta, hogy neki van legnagyobb része az elájultnak ápolásában. Kipihenve, csakhamar fön voltunk, hol a csúcs rég betöretvén, négy ölnyi tér van. Itt aztán világfaló eszmék, nagy ünnepélyes érzelmek ragadják meg a szegény utast, melyekre egész életében emlékszik A kolossalis fantasia, mely eme titani műveknek létet adott, magasztos eszméket nyujt még parlagi lelkületben is. Az itt belénk ültetett büszkeség viránya, soha zöldelni meg nem szünik. Még most is hevesebben dobog szivem azon gondolatra, hogy én a gúlákról az egész világot lenéztem. És a leghangosabb nesz, amit hallottunk volt szivünk dobogása. Nyugaton elterült Sahara végtelen sikja, veresses homokbuczkáival: keleten haragos zöld mezőségben kigyódzott Nil, mellette Kairó, s egyebütt gulák emelkedtek, mint szolgái eme sirkolosznak. Mennyi történetet birnának ezok elbeszélni, mely itt, közelükben hajtatott végre! Habár ilyképen az örökkévalóságban látszanak részesülni, mégis a pusztulás, az enyészet alakjai, mert siremlékek. Az emberi alkotmányok közt legmagasbak eme sirok, tehát valóban jelképei semmiségünknek, s azon végzetnek, hogy amit ember tesz, az mind mulandó, veszendő, — legfőbb ereje siremlék alkotásban nyilatkozik. Azt mondják, hogy a pyramis-alak a máglyatüz lángjának akar lenni utánzata, mintegy a láng kövülete; az ember tehát arra törekedett, hogy a semmisülés folyamatja még meg is örökitessék; igy legnagyobb munkája, végességének tanunyele. A semmisülés égető kinja zaklatta ily iszonyu erőkifejésre. De haszontalanság ez az élet, ha nincsen felsőbb rendű eredete, ha léte nem kap másunnét megszentesülést.

Ugy hallám, hogy e magaslaton szerkesztette Napoleon is hires kiáltványát: „katonák 40 század csodálja bátorságtokat,“ s a szegény francziák, mert e mulandóság 40 századós emléke nézett rájok, elszántabban rohantak a mulandóság örvényébe.

Mi azonban a kiállott fáradalom daczára vidámak voltunk, sőt az a 20 farao unokája, a kövér baksisok reményében, szintén pajkos jó kedvében ugrándozott közöttünk, s evődő bizalmassággal nyujtogatták markukat. Próbálkoztak, hogy ki bir követ hajitani a gula tövére' ami azonban még senkinek sem sikerült, oly messze van talajának kezdete a fötől. Egy kiválóan virgoncz beduin pedig nagy magabiztában fogadást ajánlott, hogy a közeli Zsefrem gúlára 10 percz alatt felmászik. Tagadtuk ügyességét, társai is kinevették; de mivel a hiúság az egész emberiségnek erkölcsi tyúkszeme, föntartotta állitását mire 5 francot ajánlottunk neki jutalmul. Ezen gúla Cheops után legnagyobb, mert 450 lábnyira magas, megnyitotta 1816. Belzoni, de csak egy megbolygatott kőkoporsót leltek benne. Mivel helyenként meg van rajta a sima fénymáz, megmászása igen erős munkába kerül. A legény mégis neki indult s mi órát kézbe tartva, láttuk hogy evetsebességgel repül a pyramis lépesőin, kátyűin, mászik a porczellán burkolaton. A fürge kamasz 7 percz alatt mászta meg a gúlát, s tetején rongyos burnuszát lebegtette, mire hurrával válaszoltunk Nem édelgett sokáig a nyert diadalon, hanem sietősebb rohammal törekedett felénk, mert a Cheopsz gúlán várta a fogadás dija: 5 franc Félórai időzés után leszálltunk. Jövet arra csábitottak, hogy néznők meg a szörnyépitmény belsejét is. Habár ezt az utazók keserves utnak irják le, elszántam magam a becsületes fiezkók láttára, kiknek 35 öregapja is benmászkált a pyramisokban. A bejáratlan gyertyákat gyujtottunk, három kamasz megfogott s ragadtak mint a tulvilági alakok a királyok sirjába.

Nem kell kendőzni a tényt és szépelegni a mások és magunk ámitására. Mindnyájan, jobbról és balról is egy alapon állunk, azon, a melyen működünk a melyen kivül nem működhetik senki közülünk. — (Egyedül Kossuth nem fogadta el az alapot.) Ezt persze nem akarja elismeni mindenki, mert hát levonnás az illetők importantiájából, hanem hát a tények ellenében nem használnak a declamatiók s nevetségessé válik minden ágaskodás." —

Tetszik ezt hallani uraim, ipolybéli tisztelt kemény hazafiak? tetszik ezen árulatos szavakat megérteni saját profétájuk ajkairól? Tehát amit önök eddig declamáltak, amivel a Deákpártot évek során át vádolák és gunyolák (mert hiszen nem vala egyéb fegyverük) ez mind nem volt egyéb „nevetséges declamatiónál, és a józan ész sarkelveiből kifolyó tényeknek szándékos kendőzéssel történt elferditésénél? — Hát önök csak azért valának ellenzék 6 éven keresztül, hogy másokat és önmagukat egyaránt ámitsák? és saját hiuságuknak saját importantiájuknak szépelegjenek? . . Nem én mondom ezeket, hanem mondja Csernátony, aki szája Tiszának; s ha Tisza mondja Csernátony által, utána kell ezt zengeni az egész pártnak, mert hiszen azt megkell adni, hogy a balpárton a fegyelem mindig igen példásan gyakoroltatik. E szerint miután Csernátony azt is mondja hogy jobb és balpárt ugyanazon egy alapon áll, s hogy aki ezt tagadni merné, nem tenne egyebet, minthogy nevetségesen ágaskodnék: vajjon ha már ágaskodnia sem szabad a tisztelt balközépnek, a miben eddig összes tevékenysége culminált, micsoda szerepe marad még fenn neki? Biz ez nem egyéb tisztelt uraim és hölgyeim, mint ami ellen önök még csak közelebb is egy helybeli első rendü „declamátoruk" által annyi önérzettel tiltakozának, t. i. olyan világosi-féle fegyverletétel. — No de en azért részemről nem itélem el a tisztelt balpártot, sőt azt mondom hogy az igazságnak habár későn való beösmerése mindig jobb, mintha az soha sem történnék; tehát én ezen önmegadásban kész vagyok önök részére még érdemet is látni „mieux tard que jamais." — Ámbár más oldalról ezen loyalitási actus becsét nagyban csökkenti azon körülmény, hogy önök pártvezérei csak is akkor játszák már az igazságost, midőn mint egy bizonyos magyar vár vitéz védői végkép kifosztattak az eleség és munitióból. Önök a tények lesujtó logikája által forma szerint ki lettek éhez'etve különben is tarthatlan positiojukból, s hogy ilyesminek előérzete már régebben átjárta önök pártjának keblét és igy (ha ugy tetszik) gyomrát, legbiztosb előjel vala erre a Lükő Géza tisztelt elvtársuk által hihetőleg az országos deficitre, és pénzealamitásra való tekintetekből tett inditvány a képviselői diurnumok megkettöztetése iránt? Én nem akarok politizálni, csak rámutattam a fait accomplira mely most nem hágy önöknek más alternatiovát, mint vagy egyszerűen bevonni a zászlót s elvonulván a térről, búsan sohajtni fel hogy „fuimus Troes" — vagy szépen jelentkezni a deákpárti főhadiszálláson és az amnestiáról való készséges biztosittatás tudatában besoroztatni magukat a közösügyes ármádiába. — Nem igen illik ugyan össze ily nagy fontosságu dolgokról való elmélkedés közben felemliteni a helybeli Iplyot is; — de miután e lapnak már én oly sok kedélyes órát, annyi kellemes szellemi sorakozást köszönök, csupa hálából sem mulaszthatom el kifejezést adni abbeli kiváncsiságomnak: miként fogja mondott lap két tisztelt felügyelője most már egymással kiegyenliteni az egyiktől egészen eleső közjogi alapot? Vagy talán eddig sem álltak ők valamely bizonyos „alapon" ? . . . Ez meglepés és ez valóban legjobb expediensül kinálkozik a jövőben is fentartandó ujabb szövetségre nézve. No de ne politizáljunk, mert most midőn isten kegyelméből már egyek lettünk, semmi további elvi harcznak nincs közöttünk helye. —

Fölhivás a főispánokhoz

a járvány ügyeben.

A belügyminister a következő feliratot intézte a főispánokhoz:

Méltóságos főispán ur! Ismeretes méltóságod előtt azon sajnos állapot, melybe az ország nagy része a cholera heves föllépte által jutott.

Hivatali elődöm még 1871 augustus elején, tehát akkor, midőn a cholera Orosz és Gácsország felől fenyegette hazánkat, de az országban még csak nyoma sem volt — az összes törvényhatóságokat körrendeletileg figyelmeztette, hogy e kór kiütésének lehető elháritására megkivántató óvintézkedéseket h a l a d é k t a l a n u l tegyék meg, ellátván őket egyszersmind oly utasitással is, melyben a cholera ellen m i n d e n i r á n y b a n m e g k i v á n t a t ó elháritó s gyógyintézkedések mi módoni megtétele pontosan van körvonalozva.

A mult évi october végén már hazánkba is be lön hurczolva a cholera, s ez idő óta hosszu lánczolatot képeznek azon intézkedések, melyek a belügyminsterium által a cholera elfojtására nézve eddigelé tétettek.

Részemről kötelességemnek tartottam éber figyelemmel kisérni ezen rendeletek végrehajtását s e czélból oly vidékre, hol a járvány nagyobb mérvü kiterjedésnek indult, tapasztalt orvosokat ministeri biztosi minőségben rendeltem ki, e mellett intézkedéseim folytan száznál több choleraorvos küldetett eddig gyógyitás végett a veszélyeztetett vidékekre, azon összeg pedig melyet a törvényhatóságoknak cholera kórházak felállitása, fertőzlenitési- és gyógyszerekre, továbbá a gyógykezelés költségeire, nemkülömben a szükölködők táplálására ez ideig előleg, vagy segélyként juttattam, már is tetemesen túlhaladja azon korlátot, melyet e részben a költségvetési törvény elémbe szab.

Ki kell jelentenem, miként e téren a törvényhatósági közegek legnagyobb része kellő buzgalmat, az országban lévő orvosok pedig elismerésre méltó feláldozást tanusitanak.

Mind e mellett, s habár a helyesen és kellő időben alkalmazott óv- és gyógyintézkedések jó eredménye kétségen kivüli, a járvány terjedését meggátolni eddig nem sikerült.

A beérkezett jelentések szerint ennek oka leginkább abban rejlik, hogy egyrészről a nép alsó osztálya, melynél a cholera leginkább dühöng, még mindig nem bir elég fogékonysággal és bizalommal a gyógyrendszabályok iránt, és e miatt nem fordul orvosi segélyhez idejekorán, másrészt hogy e járványos kór különösen azon egyéneket támadja meg, kik a mult években uralgott lázas betegségek folytán testileg elsanyargatva, nagyrészt sem a kellő táplálkozás, sem pedig az időjárás viszontagságai ellen kellő védelmül szolgáló czélszerü ruházattal ellátva nincsenek, sőt némely vidéken nyomorral és inséggel küzdenek, ezen bajok pedig a legrendesebb viszonyok között is járványos betegségek előidézésére a legfőbb tényezőkül tekinthetők, mig járványok uralgása idején a veszély fokozását eredményezik.

Ezen bajok orvoslására azonban nem elegendő a kormány vagy a törvényhatóságok bármely intézkedése, hogy ezeken segiteni s ez által a járvány terjedését meg- megakadályozni lehessen, minden értelmes emberszerető és vagyonosb honpolgár vállvetett közreműködése szükséges; vagyis ha egyesek, testületek és társulatok, a szegénysorsu népet felvilágositják az iránt, hogy a kór terjedését óvatos életmód által s megbetegülés esetén, a rendelt orvosság kellő módoni használata által akadályozhatják meg leginkább, s ha ott, hol szükséges, élelemmel is segitik a szükölködőket, s ha e czélra adakozni, vagy gyüjtéseket eszközölni, befolyással biró egyének pedig a népet saját érdekében felvilágositani igyekeznek.

Hogy a most elmondottak képezik a járvány terjedésének legbiztosabb óvszerét, erről az ország néhány vidékén egyesek humanitása s a fennebbiek szerinti eljárása fényes bizonyságot nyujt.

Az előadottak alapján felkérem tehát méltóságodat, hogy a járvány tartama alatt e tárgyban kiadott korábbi rendeleteim alapján folytonosan a törvényhatóság területén tartózkodjék, s felhasználva személyes befolyását, szokott ügybuzgalmával és ismert tapintatával a társadalmi téren odahatni igyekezzék, hogy az országban uralgó cholera-járvány lehető elfojtására a fent jelzett irányban a vezetésére bizott törvényhatóság területén egyesek, kik nemes lelkületük, humanitásuk, és áldozatkészségükről ismeretesek, továbbá a testületek, társulatok a szegénysorsu népnek gyámolitására felszóllittassanak, s a szükséghez képest ily gyámolitó bizottságok is szerveztessenek; továbbá, hogy a nép a lelkészek, tisztviselők, néptanitók, községi elöljárók s általában mindazok által, kik e nemes feladat teljesitésére hivatva s a néppel közvetlen összeköttetésben vannak, a járvány természetéről, terjedése módjáról, ugyszintén előjelei elhanyagolásának veszélyes voltáról kellőleg felvilágossittassék, a teendők iránt figyelmeztessék s lehetőleg bátoritassék.

Ismerve méltóságod buzgalmát, meg vagyok győződve, hogy méltóságod áthatva egyrészt emberbaráti s másrészt azon kötelesség érzetétől, mely ily sulyos viszonyok közt a törvényhatóságok kormányzóira kétszeresen sulyosodik, jelen felhivásom értelmében mind azt megteendi, mit a kormány méltóságodtól joggal elvárhat.

Fogadja méltóságod kiváló tiszteletem nyilvánitását.

Buda-Pesten, 1873. évi julius hó 28-án
Gr. Szapáry.

A közoktatásügyi miniszternek

a tudományos és müvészeti czelu egyletek és múzeumok alakitása targyaban a törvényhatóságokhoz intézett körlevele.

Nemzetünkre nézve a culturalis haladás kérdése sajátlagos viszonyainknál fogva egy uttal a létfentartás kérdére is lévén, felette kivánatosnak tartom, hogy a tudomány és művészet iránti érzék, a culturális haladás ezen legbiztosabb alapja, az ország minél nagyobb többségénél feltalálható legyen.

E nagy és fontos czél elérésére, amint az előhaladottabb külföld követendő példája bizonyitja, egyik legfontosabb tényezőül szolgálnak a központban lévő nagyobb mérvü gyüjtemények mellett, a vidéken lévő tudományos s művészeti czélu egyletek és muzeumok melyek a hivatottak ,részére a biztos továbbhaladhatást, a nagy közönségnél pedig a tudomány és művészet iránti helyesebb felfogást, s miveltdés iránti vágyat eredményezik.

Hazafiui bizalommal fordulok ennélfogva a . . törvényhatósághoz, sziveskedjék buzditás, esetleg anyagi segélyezés által is oda hatni, hogy területén tudományos és művészeti czélu egyletek és muzeumok alakitassanak, a netán már létezőket pedig részesitse a rendelkezésre álló erkölcsi és anyagi támogatás 'minden nemében. Részemről minden hasonló kezdeményezés az ügy fontosságához mért erkölcsi támogatásra számithat.

Az alakitandó egyletek álapszabályai a m. kir. belügyminister urral egyetértőleg adandó jóváhagyás s illetőleg a szaktudomány szempontjából netán teendő helyreigazitás végett annak idejében hozzám leszneк felterjesztendők.

Hirek.

Tóth István, b. gyarmati törvényszéki biró a budapesti kereskedelmi- és váltótörvényszékhez neveztetett ki biróvá julius 28-án.

Az angolkisasszonyok b. gyarmati növeldéjében, a vizsgálatok július hó 30. és 31. napján tartattak meg jó sikerrel, ugyanezt kell mondanunk Lang szül: Hummer Francziska helybeli leánynöveldéjében ugyancsak 31-én végbement vizsgálatról. A szülők s a nevelés barátai mindkét helyen teljes megelégedésüket nyilvániták az eredmény fölött s különösen a nem magyar ajkuaknak a hazai nyelvben tanúsitott rendkivüli haladása élénk tanúságot nyujtott az intézetek tanrendszerének helyességétől s a vezérlők ügybuzgalmáról.

Csizmárovics Varga Mária, a magyar amazon, kiről lapunk előző számainak egyikében emlékeztünk, Ő Felsége magánpénztárából 40 frtnyi segélyben részesült.

A július 26-án kelt főorvosi hivatalos kimutatás szerint a cholera-járvány eddig megyénk 40 községében dühöngött s összesen 545 áldozatot ejtett. Legnagyobb mérvben fordult elő . . rjánban a 488 beteg közül 179 halt el, sokkal kedvezőbb az arány Bujákon a 113 beteg közül csak 31., s Nógrádon, hol 65 közül 16., s Kökényesen hol 22 közül csak 1 halt el; legkedvezőtlenebb az arány városunkban, hol a rendelkezés alatt álló orvosi segély daczára 48 beteg közül 30 halt meg s 6 maradt gyógykezelés alatt. Újabban ismét Nógrádról, Szécsényből és Sipekről vettünk híreket choleraesetekről.

A fennebbi hirekkel szemben közöljük az Ipoly mult számában olvasható következő sorokat: „A halottas kocsi nagy jövedelmet hoz be, ahogy a cholera nem szünik meg házsártoskodni. Naponként 5—6 halott 5—10 frtjával, nem kevesebb 25—60 frtnál (amint belül) 80) frtos tőkebefektetésre gyönyörüséges perczent. Kell ennél ingerlőbb vállalat? A protestans halotti egylet még sem meri megindítani, pedig a protestansok vannak leginkább megsarczolva. Úgy kell nekik miért halnak? A halálnak ára nagy!" — Lehetetlen hogy hangot ne adjunk azon megütközésnek, mellyel a jobb lelküek, ezen minden emberi érzést sértő s bajainkat még a felekezetek közt uralgó béke felzavarásával is szaporitani törekvő sorokat olvassák. A sajtónak nemes feladata ily nehéz körülmények között a kedélyek megnyugtatásában s nem ingerültség előidézésében áll.

Tűz ütött ki f. hó 1-én éjjel 2 órakor városunkban az Áuinger Ferdinand udvarában levő faszinben, szerencsére rögtön észrevették s a tovább terjedést megakadályozták. A szűnni nem akaró szárazság kétszeres figyelemre int.

A szünidőkre haza jött tanuló ifjúság városunkban önképzőkör létesitésén fáradozik s e czélból e hó 5-én a nemzeti iskolában tanácskozmányt tartand. Ohajtjuk, hogy e szép törekvést siker koronázza.

Megyénk alispánja az őszi fegyvergyakorlatoknak az uralgó járvány tekintetéböli beszüntetése iránt megtette a kellő lépéseket. Ugyanez okból a néptanitók részére Losonczon tartatni szokott póttanfolyam ez idén elmarad.

Losoncz város polgármesterének felhivására jelentékeny adakozások történtek a járványszülte nyomor enyhitésére.

A Szöllősön előfordult zavargások teljesen megszüntek s a czélból kirendelt katonaság visszahivatott.

A megyék területi felosztását tárgyazó törvényjavaslat teljesen elkészült.

A „csalomádék" irójának.

Minap reggel találkozván Pap Károly barátommal a megyeház egyik folyosóján, már messziről észre kellett rajta vennem, hogy tisztelt barátom bensőjét, — valami el nem fojtható titkos megelégedés heviti; midőn pedig közelebb jövénk egymáshoz, szokott szivélyes „jó reggel"-ek után, az ascetai szigorral lefüggő két bajusz-szárny alolderült mosolylyal megnyilott ajkak azonnal eláruláк, hogy az én Károly barátom valami kedves hirrel akar engem meglepni; a minthogy igy is történt; mert közvetlenül az üdvözlés után, ezen a száj szélső bal szögletéről meginditott kérdést intézé hozzám: „olvastam-e már a vasárnapi Iplyot?" s midőn én erre felelém, hogy: nem szoktam azzal sietni; annyival inkább, mert nem lévén kivetni való hat forintom, a nevezett szellemi közlöny élvezetéhez, sokszor csak a hét vége felé jutok szivességé-ből . . ján, — az én Károly barátom arczára a hangolódás érzetének félreösmerhetlen árnyéka kezdett vonulni; ő azonban katonaviselt élelmes ember lévén, s nehogy kifúrja bordáit az ujdonságmondhatás nyugtalankodó vágy a

siettett hozzá tenni, hogy: „Csalomjai Csalomádéra van az Ipolyban travestálva; és hogy mindazon pikans elmésség, mely az ily czim alatt, még több számon át folytatandó czikkekben egybehalmoztatandik, Csalomjait (már t. i. mint az én csekélységemet) fogja illetni.

Megvallom hogy, noha pappal kivált mindjárt reggel találkozni, nem jó omennek tartatik, a fentebbi tudósitás engem is vidám hangulatba ejte. Elképzelém t. i. azonnal, mennyi szép zöldséget fog az Ipoly érdemes czikkezője a mondott czim alatt olvasói mulattatására feltalálni, s mily szép alkalom nyilik egyszersmind számomra kedélyes szóváltásba bocsájtkozhatnom az elmés czikkiróval, mi a mostani járványos időben minden Való- és nemValó-féle cseppeknél biztosabb praeservativum. —

Es csakugyan nem is csalódám, sőt mondhatom: legvérmesb várakozásomat is felülmulá az első közlemény; mely két részre oszlik. Az egyik nagyon tanulságos, a másik nagyon mulatságos. —

Nagyon tanulságos az, ahol a czikkiró nemzetgazdászati érvekkel bizonyittja hogy ha csalomádét akarunk nyerni és kaszálni, (vajjon a szágyi határban is, ahol a 7 sovány esztendő félelmes anyagi és szellemi egységben képviselteti magát) elkell vetnünk ugymond előbb kukoriczát, tisztán vagy más magvakkal vegyitve; mert ha semmit sem vetünk, – (ki hitte volna!) semmit sem fogunk kaszálhatni! Jó volt ezt ami együgyű gazdaközönségünkkel az Ipoly nemzet gazdászati lap" alapján tudatni! — Tovább tanulságos annak is tudatára jönni, hogy a csalomádék irójának ez a takarmánynem a kedvenez tápláléka; amit ő még „télire" is elszokott tenni magának. Ez esetben nekem nem lebet semmi kifogásom. —

A nagyon mulatságos oldal előizét pedig ott kezdjük érezni, a hol a csalamádé irodalom tiszteletes inaugurálója ritka esiu- és választékossággal „semmirekellő nógrádmegyei hatalmas ellenzékről" beszél, és a Deákpártot a „közösügyes párt" gúnynévvel illeti. Ő ön jámbor samaritánus, hát nem tudja még mi történt legujabban világosnál? nem tudja hogy önök feladták az eddigi operatió bázisául szolgált légváraikat? hogy önök, — a czipte Tisza, Cserna tony satb. nagy zélussal vindicálják magunknak a jo got és szerencsét a közösügyes alapon állhatni? Hát ön minderről nem értesült? Önnek nincs arról tudomása, hogy ön egy bét óta már nem exsistál mint középhalpárti? s e szerint ha tovább is akar politizálni, vagy be kell magát osztatni a nagy „pecsovics" táborba, — vagy kivándorolnia Turinba a nagy önszámüzöttbőz aki egymaga nem fogadta el a kiegyezési alapot. Hát ön erről kissé tüstesb, és az enyémnél ön előtt hitelesebb felvilágositást akar magának szerezni, sziveskedjék megolvasni az „ez a világ forgandó" czimü czikket a jelen számban.

A jövő számokban majd azt fogjuk fejtegetni: mi az a laptöltelék? Mi az midőn G. I. öcsém egy féléven át mulattatja önöket egy fingált nagy emberrel, kit ő Szladkovits nev alatt mutatott be önöknek, s aki senki egyéb nem vala mint a radványi makacs panszláv tót pap tisztességes nevén Braxatoris Ondrej. Ennek a G. I. által önök számára csinált nagy embernek többi közt olyan fogalmai valtnak a magyar költészetről hogy midőn Gáspár I. mint affele, első szárnypróbálgatásait tevő tüklinczmadár (a nép igy mondja a stiegliczet) a nagy fertü minden külföldi irodalombeli nagyság nevének megemlitésénél helyeslőleg bólinta fejével, s kész leendett bármi más nemzetbeli türeskőt és bogarat tekintélynek ösmerni el, csak a magyar Petőfitől tagadta meg határozottan a költői vénát és érdemet. A mire G. I. öcsém ismét minden ellenmondás nélkül, mélyen megilletődött hazafiui kebellel hajtá meg magát.

Igy találják önök ezt megirva saját lapjuk tárczájában és alkalmasint nem tudnak arról semmit, hogy önök honbazai érzelmei ellen Szladkovits kedveért, csakhogy a tárczát betöltve legyen, árulás lőn elkövetve? Vagy talán csalódás? Önök tudtak erről és egyezésüket adták hozzá? Meglebet, mert hiszen Szladkovits panszláv s igy természetesen baloldali és az önök politikai elvtársa vala, amiuthogy balpárti volt és kellett hogy legyen szükségkép a haza minden ellensége csakhogy öntudatosan, mig önök — fel akarjuk tenni — öntudatlanul handabandáznak a haza legvitálisabb érdekei ellen.

Szónyegre fog aztán kerülni a Vörös bulázó Kucsera Lászlótól, akit önök Kőrössy nev alatt kárhoztatnak egy elkoptatott német regénynek igen gyenge forditásban való közlésére, — csak hogy a tárczát betöltjék. Ezen irójuk e napokban tette le a vizsgálatot a gymnasialis ötik osztályból, s igy önök egyik legéretteb munkatársa. Ha jól megy a dolog, a der rothe Buschtik 3 év alatt befog önöknél fejeztethetni, s ekkor az Ipoly olvasói azon előnyben részesülnek hogy 18—24 frtért egy - bizony már szinehagyott — vörös kendőhöz jutnak, melyet a b.-gyarmati heti vásáron bármely sátor alatt megvehettek volna egy bankó forinton.

Hát ez nem laptöltelék?

És nem laptöltelék: a nógrádi várak kalendáriumokból kiirt régi története? az aszódi er. iskolai vizsgáknak terjedelmes közlése? — és a csalomádék? Amikre én azt mondom, hogy elvárom folytatásukat: mert e nagy szárazság közepette jól esik egy kis zöldet is láthatni, s mivel ha már kell, hogy valakinek legyen ellensége (habár csak irodalmi ellensége is) kivánatos, hogy az olyan legyen aki midőn mást akar ütni, mindig magát üti. — A viszontlátásig! — — —

Csalomjai.

Nyilttér*)

Nyilt kérdés, tekintetes Dr. Baintner Ferencz megyei főorvos urhoz!

Folyó hó 1-ső napján esteli 11 órakor kis fiam hirtelen megbetegedvén, szülői kötelességemnek tartottam annál is inkább rögtön orvosi segély után nézni, mivel a baj rohamosan jött; és e mellett a beteg gyermeken aggasztó, s oly kór tünéteket véltem észlelni melyek gondolataimat önkénytelenül az uralgó járványra terelték.

Az ártatlan kisded szenvedéseinek látára, keblemben feltámadt fájdalmas érzelemmel, és az atyai szeretet által ösztönzve futottam Tekintetes megyei főorvos úr lakására orvosi segélyt kikérendő; ott azonban előbb a szakácsné s később egy úrnő által szobájába be nem bocsáttatva azzal utasitatam vissza:

„hogy főorvos ur hon van ugyan, de beteg gyermekemhez semmi esetre sem jön el, mert már öreg ember, éjjel nem megy, de már le is feküdt; csak menjek hivjak más fiatalabb orvost."

Minden könyörgésem hasztalan volt, — be nem bocsátottak, irgalom nélkül elutasitottak.

Általánosan el van terjedve azon vélemény, hogy az uralgó járvány az okból ragad el annyi áldozatot, mert orvosi segély vagy épen nem vagy csak elkésetten található, — a szenvedő betegek érdekében bátor vagyok tehát azon szerény kérdés tutézni tekintetes főorvos urhoz:

valjon háznépének maga adta-e azon utasitást, hogy a segélyét keresőket esteli órákban akként azzal utasitsák vissza amivel engem irgalom nélkül vissza utasitottak? ha igen, - valóban testi törödöttsége akadályozza-e abban hogy szent kötelestégét, melyet mint orvos esküt alatt vállalt — esteli 11 órakor is teljesitse? s ez esetben nem találná-e ildomosnak, hogy azon fontos állást melyet elfoglal, ugyan — de testi törödöttség vagy bár mi más ok miatt már kellőleg betölteni nem képes, más fiatalabb s a főorvosi állomással járó fáradalmakat jobban győző egyén töltené be, — mert szerény véleményem szerint minden orvosnak és a megyei főorvosnak annál inkább kötelessége még éjjel is, s az esetben is a szenvedő beteg segélyére sibetni, ha talán fáradt lenne, vagy a gyógykezelendő betegség ragályos volna. —

Tisztelettel

Tersztyánszky Mihály.

*) E rovatban közlöttekért nem vállal felelőséget a Szerk.

Felelős szerkesztő:

Harmos Gábor.

Hirdetések.

ÉLET-ITAL,

kitűnő háziszer, cholera ellen

váltó- és mocsárláz, bél- és gyomorgörcs, epeinger, hányás, tengeri betegség, vizeletszorulás, álmatlanság, stb. ellen. Ára egy nagy üvegnek 65 kr. kisebb 50 kr.

Sós-borszesz

mint háziszer

Mr. Villiam Leo utasitása szerint. Gyors hatást eszközöl: **Rheuma, csüz, szaggatás, fagyás, fog-, fej és fülfájdalmak, szemgyulladás, rákfekély, bénulások** stb. stb. ellen; sőt **fogtisztitó** szerül is **igen-ajánlható**, mennyiben a fogak fényét elősegiti, a foghust erősbiti és a száj tiszta szagtalan izt nyer a szesz elpárolgása után. **Ára egy nagy üvegnek 80 kr., kisebb 40 kr.** Használati utasitás magyar vagy német nyelven, jelentékeny orvosi s egyéb elismerő bizonyitványokkal, valamint bizományosaink névsorával, minden üveghez mellékeltetik.

BRÁZAY KÁLMÁN. Gyári iroda és központi főraktár Pest, országut 26 szám.

Raktárain: B.-Gyarmat Gazdik Lajos, Omazta A., Váczott Inczédy Sámuel, Szécsény Novottny Pál, Losoncz Kunszt János, Ipolyság Lámy F. Gy. uraknál.

Kiadó: Kék László.

Nyomatott B.-Gyarmaton Kék Lászlónál 1873.